

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינוך
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של משרד החינוך. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקוקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
7. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

ב ה צ ל ח ה !

שאלון: 011272 עברית	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">18</td> <td colspan="2">מועד</td> <td colspan="2">21</td> </tr> <tr> <td colspan="6">الموعد</td> </tr> <tr> <td colspan="3">23</td> <td colspan="3">31</td> </tr> <tr> <td colspan="3">מס' תעודת זהות</td> <td colspan="3">32</td> </tr> <tr> <td colspan="3">رقم الهوية</td> <td colspan="3">37</td> </tr> <tr> <td colspan="3">رقم المدرسة</td> <td colspan="3">رقم المدرسة</td> </tr> </table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	18		מועד		21		الموعد						23			31			מס' תעודת זהות			32			رقم الهوية			37			رقم المدرسة			رقم المدرسة			מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
18		מועד		21																																		
الموعد																																						
23			31																																			
מס' תעודת זהות			32																																			
رقم الهوية			37																																			
رقم المدرسة			رقم المدرسة																																			

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף
* التّعليمات بالّلغة العربيّة على ظهر الصّفحة

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתן שאלון נוסף
يجب الإشارة في المربع ☐ إذا أُعطي نموذج امتحان إضافي

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات!

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعدّ الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة – كتب، دفاتر، قوائم – إلى غرفة الامتحان، باستثناء "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال موادّ مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان.

يجب تسليم كلّ مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأنّ تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
7. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنّى لكم النّجاح!

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

פרק א	—	הבנה והבעה	—	50	נקודות
פרק ב	—	הפועל	—	10	נקודות
פרק ג	—	שם העצם	—	10	נקודות
פרק ד	—	מילות היחס	—	5	נקודות
פרק ה	—	תחביר	—	25	נקודות
				סה"כ	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש (לעולים חדשים ברמה ב וברמה ג): מילון עברי-לועזי, לועזי-עברי, עברי-עברי או מילוניית.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות **בגוף השאלון**, לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי הדקדוק.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

השפות היהודיות מאת הראלה סטוצקי-באר

פסקה א הלשונות (השפות) היהודיות הראשונות נוצרו בתקופת חורבן בית המקדש הראשון. בתקופה זו יצאו היהודים לגלות בארצות אחרות. הם התחילו לדבר בשפות המקומיות, אך הוסיפו להן מילים בעברית כמו "כשר", "שבת", "מזל" ועוד, שביטאו את התרבות היהודית ואת זהותם היהודית. השפות היהודיות שימשו גם לשון סתרים¹, ויהודים דיברו בהן כדי שהמקומיים לא יבינו את מה שנאמר.

פסקה ב קשה לקבוע בוודאות כמה שפות יהודיות יש או היו בעבר, משום שהן נוצרו בכל מקום שהיו בו קהילות יהודיות וגם משום שאין הסכמה בנוגע להגדרה של שפה יהודית. יש המייחסים לכל טקסט שכתוב באותיות עבריות את ההגדרה שפה יהודית, ואילו אחרים חושבים ששפה יהודית מוגדרת כך רק אם היא שונה בצלילים, באוצר מילים ובדקדוק מן השפה המקומית הלא-יהודית המקבילה לה. השפות שאין עליהן ויכוח שהן שפות יהודיות הן: ארמית-יהודית, פרסית-יהודית, ערבית-יהודית, ספרדית-יהודית (לדינו) ויידיש, שהחלה בגרמניה ודיברו בה במזרח אירופה.

פסקה ג מרבית השפות היהודיות נכחדו² בשל הגירה, גירוש והתבוללות, בגלל השואה ואירועים היסטוריים אחרים, ובגלל מותם של הדוברים. רבות מן השפות היהודיות שעדיין קיימות הן בסכנת היעלמות מפני שאין בהן כבר שימוש לתקשורת יום-יומית וחשיבותן אבדה.

פסקה ד למשל מרבית הדוברים של הערבית-היהודית עזבו את המדינות שהם חיו בהן ועלו לארץ. דור העולים עדיין דובר ערבית-יהודית, אבל בניהם בקושי מבינים אותה, והדור השלישי כבר אינו מבין אותה כלל, וכך הערבית-היהודית כבר אינה בשימוש.

פסקה ה גם שפת הלדינו, שהייתה אחת הנפוצות בלשונות היהודים, נחשבת כיום "שפה בסיכון". רוב בני הדור השלישי לעלייה כבר אינם מבינים אותה, וכמו כן חלים בה שינויים. שפת הלדינו שדוברי הלדינו מדברים בארץ שונה במקצת מן הלדינו שדיברו בעבר. דוברי הלדינו בארץ משתמשים במילים עבריות ישראליות חדשות, שלא היו בשפה המסורתית. אולם מאז שנות השמונים של המאה הקודמת, הלדינו נהנית מפריחה אקדמית ואומנותית. באוניברסיטאות מקימים מרכזי מחקר העוסקים בה, ויש פרסומים וכנסים בין-לאומיים בנושא הלדינו. יש גם התעוררות ביצירה הספרותית בלדינו: שירה, סיפורת ותרגומי ספרות.

* מעובד על פי ה' סטוצקי-באר, "השפות היהודיות". מתוך אתר National Geographic.

1 לשון סתרים — שפה סודית שמונת רק למי שקבע אותה.

2 נכחד — נעלם, אבד.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פסקה ו באשר לשפת היידיש, אף על פי שמיליוני דוברי יידיש מתו בשואה וקהילותיהם נחרבו, זו השפה היהודית היחידה שאינה בסכנת הכחדה, אך למרות זאת עתידה אינו מובטח. עדיין יש דוברי יידיש רבים, בעיקר בקרב קהילות דתיות מסוימות. בקהילות אלה הדיבור ביידיש הוא חלק מן הזהות וכלי חברתי להתרחקות מן הסביבה. הדיבור בה הוא גם אידאולוגי — בקהילות אלה מדברים יידיש כדי שלא לדבר בעברית, שפת הקודש.

פסקה ז גם בתחום האקדמיה והתרבות שפת היידיש פורחת — יש תיאטרון ביידיש, והשפה נלמדת באוניברסיטאות וגם בבתי ספר בארץ ובחוץ לארץ. אף על פי כן מספר הדוברים בה יורד בהדרגה.

פסקה ח למרות כל זאת תהליך ההתפתחות של שפות יהודיות נמשך, ובעת האחרונה צומחות שפות יהודיות חדשות, כמו אנגלית-יהודית. למעשה, דרך האנגלית-יהודית אנחנו רואים מול עינינו מדוע וכיצד נוצרת שפה יהודית, ומדוע וכיצד נוצרו שפות יהודיות בעבר.

השאלות

ענה על השאלות 1-4 על פי טקסט 1.

1. על פי הטקסט, מדוע נוצרו שפות יהודיות? (3 נקודות)

2. הבא דוגמה מן הטקסט לשינויים שחלים בשפה באופן טבעי. (2 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

3. "הלדינו נהנית מפריחה אקדמית ואומנותית" (פסקה ה).

מהו פירוש הצירוף "פריחה אקדמית" במשפט?

הקף את התשובה הנכונה ביותר. (2 נקודות)

- כתיבה ברמה אקדמית גבוהה
- מחקרים אקדמיים כלליים בתחום הצמיחה
- כתיבת מאמרים בשפת הלדינו
- התקדמות והתפתחות במחקר האקדמי

4. על פי הטקסט, ציין שתי תכונות של שפות יהודיות. (4 נקודות)

תכונה 1: _____

תכונה 2: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

טקסט 2

האם אפשר להציל את השפות היהודיות הנכחדות?

מאת יהודית הנשקה

ערב אחד הלכתי להצגה בירושלים בלשון הערבית-היהודית-המרוקאית. רציתי לבחון מקרוב את התופעה המפתיעה של שימוש בערבית-יהודית-מרוקאית בציבור, בשעה שלשונות יהודיות כבר כמעט שאינן נשמעות. ההפתעה שלי גדלה כשהתברר כי נותרו מעט כרטיסים להצגה, וכי בקהל היו צופים צעירים, רובם ילידי הארץ, דוברי עברית.

גם במקומות אחרים ברחבי הארץ פועלים תיאטרונים המציגים מופעים בלשון הערבית-היהודית-המרוקאית. יש שימוש בשפה זו גם במרשתת (אינטרנט), לדוגמה באתר "יוטיוב" יש ערוץ שמספרים בו סיפורי ילדים ישראלים מפורסמים בערבית-יהודית-מרוקאית. ערוץ זה זוכה לתגובות אוהדות רבות. לתופעת השימוש בערבית-יהודית-מרוקאית בימינו יש צדדים רבים ומעניינים: התופעה נוגעת בזוהר ובתרבות, בחברה, בלשון ובספרות, ובעיקר – בהיעלמות לשונות היהודים.

העולים לארץ החלו לדבר בעברית מסיבות מעשיות ואידאולוגיות, והפסיקו לדבר בלשונות האם שלהם. כך נהפכה החברה הישראלית לחברה שבה מדברים בעיקר בשפה אחת – עברית. תהליך זה הביא לירידה בדיבור בלשונות יהודיות רבות, שפות שדיברו בהן במשך מאות בשנים והיו בעלות עומק היסטורי ותרבותי מרשים וחשוב ביותר. באותם ימים לא מיהרו החוקרים לרשום ולהקליט את אותן שפות. להפך – הרעיון של שלילת הגולה, ששלט אז בארץ, קבע כי עדיף להימנע מלדבר בלשונות ה"מקולקלות" האלה. וכך נכחדו הלשונות האלה במהירות.

התרבות של קהילות ישראל בגולה הייתה מבוססת במידה רבה על העברת מסרים בעל פה, לכן כאשר נפטר אדם מקהילה מסוימת שדיבר בשפת הקהילה שלו, חלק נכבד מן התרבות והלשון העשירה של הקהילה שלו מת יחד איתו. קשה לדעת כמה שנים עוד יהיה אפשר לשמוע את הלשונות הנכחדות האלה במרחב הציבורי והפרטי. כנראה שאף הן ייכנעו לחוקי הטבע הלשוניים וישקעו בשטף ההיסטוריה היהודית.

כדי לשמר את הלשונות היהודיות שעדיין בתוכנו חייבים להקליט אנשים הדוברים אותן. בעזרת המכשור האלקטרוני והדיגיטלי הקיים היום המלאכה אינה מסובכת. אני מציעה לכל מי שיש לו בני משפחה מבוגרים הדוברים לשונות אלה להקליט ולתעד אותם משוחחים בהן.

* מעובד על פי 'הנשקה, "האם ניתן להציל את השפות היהודיות הנכחדות". הארץ, 29/06/2014.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

השאלות

ענה על השאלות 5-9.

5. בטקסט 2 מובעת ביקורת של הכותבת. מהי הביקורת? (3 נקודות)

6. מדוע חשוב לדעתה של כותבת טקסט 2 לשמר את השפות היהודיות שעדיין קיימות? (3 נקודות)

7. הקטע שלפניך מבוסס על שני הטקסטים שקראת. ליד כל מספר הקף את ההשלמה המתאימה ביותר למשפט מבין המילים המודגשות. (7 נקודות)

שני הטקסטים עוסקים בבעיית ה(1) **הכחדה / דקדוק / קדושה** של השפות היהודיות הרבות שהיו קיימות בעבר. כשהיו בגולה דיברו היהודים בשפות המקומיות עם אנשי המקום לצורכי (2) **מלחמה / תקשורת / התרחקות**. נוסף על כך הם דיברו זה עם זה בשפות היהודיות כדי לשמור על זהות (3) **מקומית / יהודית / נוצרית** וכדי שהגויים לא יוכלו (4) **לראות / ללמד / להבין** אותם. השפות היהודיות נעלמו ברובן בגלל תהליכים (5) **לשוניים / אקדמיים / מסחריים** טבעיים וכן בגלל אירועים היסטוריים שונים שחווה העם היהודי. כיום יש ניסיון (6) **להעלים / לחדש / להרחיק** את הלדינו ואת היידיש, וגם (7) **לבטל / לספר / לשמר** את שאר השפות היהודיות על ידי הקלטה של הדוברים אותן.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

8. לפניך מודעה שהתפרסמה לאחרונה במרשתת (באינטרנט) בנוגע למיזם⁽¹⁾ חדש. קרא אותה, וענה על הסעיפים שאחריה.

מיזם "לשון הבית": לשונות היהודים – תיעוד ושימור

אוניברסיטת חיפה ומכון בן צבי

קריאה לסיוע בהצלת לשונות היהודים הנעלמות

דרושים אנשים לעבודת תיעוד ושימור לשונות היהודים.

העבודה היא הקלטה וצילום של שיחות עם דוברי לשונות יהודיות:

ערבית-יהודית לניביה; מרוקאית, תוניסאית, תימנית, טריפוליטאית ועוד; ארמית-יהודית; כורדית; פרסית; יידיש; לדינו ועוד.

דרישות התפקיד:

- היכרות עם דוברי לשונות יהודיות (בני משפחה, חברים, מכרים ובני הקהילה) ויכולת לנהל עימם שיחה שוטפת (אפשר גם בעזרת מתרגם)
 - מכשיר צילום והקלטה איכותי
- המשרה מתאימה לסטודנטים, לגמלאים ולכל המעוניינים לתרום לפרויקט הצלה לאומי זה.

תשלום באמצעות מלגה או לפי שעות (שכר שעותי גבוה).

למידע על המיזם, היכנסו לאתר "לשון הבית" www.lashon.org/1.

- א. האנשים שהקימו את המיזם "לשון הבית" רואים בו **פרויקט הצלה לאומי**. הסבר מדוע. בתשובתך הסתמך על טקסט 2. (3 נקודות)

- ב. מדוע בדרישות התפקיד לא מבקשים ידע בשפה המיועדת לתיעוד? (2 נקודות)

(1) מיזם – פרויקט, יוזמה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

9. אילו היה מקצוע בחירה בבית הספר בנושא "לימודי שפות מורשת – יידיש או לדינו", האם היית בוחר במקצוע זה? נמק את תשובתך. תוכל להיעזר בטקסטים. (6 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

הבעה (15 נקודות)

כתוב חיבור בהיקף של 150-200 מילים על אחד מן הנושאים: **10 או 11**.

שים לב: כתוב את החיבור בעמוד הבא (תוכל להיעזר בעמוד 13 לטיוטה).

10. משרד החינוך פועל בשנתיים האחרונות לבניית הזהות היהודית של תלמידים מבתי ספר יהודיים בעולם ולחיזוק הקשר שלהם לישראל. אחת הפעילויות בבתי הספר היהודיים היא קידום לימודי השפה העברית. כתוב מאמר ובו הסבר את החשיבות של לימוד העברית בתפוצות.

או:

11. בבית ספרך הציעו לשלב במופעים ובטקסים בבית הספר קטעים בשפות שונות המדוברות בבתים של התלמידים, נוסף על העברית. הבע את דעתך אם ראוי לשלב בפעילויות אלה שפות נוספות מלבד העברית. נמק את דבריך.

[illegible]

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פרק ב — הפועל (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 12-13 (לכל שאלה — 5 נקודות).

12. לפניך חמישה סעיפים, א-ה. בכל אחד מהם השלם את צורת הפועל החסרה, על פי השורש של הפועל המודגש. דוגמה: לשון היהודים **השתלבה** בשפות המקומיות. היהודים שילבו את השפות זו בזו ויצרו שפה יהודית ייחודית.

- א. החוקרים מאוניברסיטת חיפה **הקליטו** את דוברי הערבית־היהודית, והחומר ש _____ בידי החוקרים הועבר לתיעוד ולשימור.
- ב. השפות היהודיות **נמסרו** מאב לבן. הם _____ אותן בעל פה מדור לדור.
- ג. מארגני המיזם לתיעוד הלשונות היהודיות **מקבלים** תרומות מרחבי העולם ומבקשים להודיע כי ישמחו על כל תרומה ש _____ למיזם בעתיד.
- ד. עובדי המיזם **תרגמו** חומר רב, אך לא כל השפות _____ בשלב זה.
- ה. שפת היידיש **נלמדת** באוניברסיטאות וגם בבתי ספר בארץ ובחוץ לארץ, וכך _____ אותה יותר ויותר אנשים ברחבי העולם.

13. א. השלם את הפעלים בקטע שלפניך לפי שמות הפועל שבסוגריים. ארגון האו"ם לתרבות וחינוך (אונסק"ו) _____ (לפרסם) בסוף השבוע דוח מיוחד. כותבי הדוח _____ (לציין) כי ברחבי העולם יש 2,500 שפות בסכנת הכחדה. על פי הדוח, כיום העברית היא שפה חיה, משום שלפני 120 שנה _____ (להצליח) אנשי לשון, ובראשם אליעזר בן יהודה, להחיות אותה.

- ב. לפניך שני משפטים. בכל משפט **הקף** את צורת הפועל המודגשת המתאימה למשפט.
 - שתי השפות היהודיות, יידיש ולדינו, **מוגדרות** / **מגדירות** "שפות בסכנת היעלמות נמוכה".
 - דוברי לדינו **משתפים** / **משתתפים** בקבוצות דיון באינטרנט עם חבריהם דוברי השפה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פרק ג – שם העצם (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 14-15 (לכל שאלה – 5 נקודות).

14. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט הקף את שם העצם המתאים לשם התואר המודגש בקו.

דוגמה: לכבוד האורחים קנינו כיסאות / מפות / שולחנות חדשות.

(1) בישראל יש מקום ללשונות / דעות / קולות רבים בגלל מגוון העדות של התושבים.

(2) המיזם לשימור השפות יכול להימשך ימים / שנים / שבועות ארוכות.

(3) לדוברי השפות היהודיות יש זיכרונות / הקלטות / רשימות רבים מן השפות שדיברו.

(4) רבים מבני הקהילות / המוסדות / הארגונים היהודיות תומכים במיזם הלשון.

15. א. לפניך משפט.

יש מילים וביטויים שאין להם תחליף, משום שהם מייצגים זיכרונות, מסורות ותרבויות.

כתוב את צורת הרבים של המילה תחליף: _____

כתוב את צורת היחיד של המילה תרבויות: _____

ב. קרא את המשפטים שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

• מי שעולה לארץ ומדבר בעברית מבטא את הרצון שלו להיות שייך למדינה.

את צירוף המילים הרצון שלו אפשר לכתוב במילה אחת: _____

• השינויים הלשוניים הם תופעה טבעית בכל שפה, והם חלק מתהליך התפתחותה.

את המילה התפתחותה אפשר לכתוב בשתי מילים: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פרק ד – מילות היחס (5 נקודות)

ענה על שאלה 16.

16. א. כתוב את מילת היחס שבסוגריים בצורתה המתאימה למשפט.

(1) העברית הייתה לשון כתב משותפת לכל היהודים בעולם, משום שהם הכירו _____ (את) מן התפילה.

(2) היסטוריה, מסורת ותרבות הן חלק מן המורשת של כל עם, ואי אפשר _____ (בלעדי).

ב. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות היחס החסרות במשפטים (1)-(3).

את, לפני, על, ב, עם, ל, אצל

(1) היידיש והלדינו השפיעו רבות _____ העברית לאורך השנים.

(2) מיזם הלשון מתמודד _____ בעיית היעלמותן של השפות היהודיות.

(3) היהודים שעלו לארץ השתתפו _____ שיעורי עברית.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

ענה על חמש השאלות 17-21 (לכל שאלה – 5 נקודות).

17. א. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות הקישור החסרות במשפטים (1)-(3).

בעקבות, מכיוון ש-, לשם, לכן

(1) _____ העלייה של יהודים מארצות שונות הושפעה העברית הישראלית משפות זרות.

(2) השפה העברית שבפי הצעירים שונה מן העברית של הוריהם _____ הם מושפעים מן האנגלית יותר מהוריהם.

(3) דוברי הלשונות היהודיות הולכים ומתמעטים, _____ עלינו לתעד אותן בהקדם.

ב. השלם מן הרשימה הנתונה את מילות הקישור החסרות במשפטים (1)-(2).

אף על פי ש-, למרות, למרות זאת

(1) _____ לשפה המרוקאית-היהודית יש היום תיאטרון פורח, השפה משמשת פחות ופחות לתקשורת יום-יומית.

(2) _____ היעלמות השפות היהודיות יש להן חיים במחקר האקדמי ובעולם התרבות.

18. לפניך ארבעה משפטים בנושא מיזם "לשון הבית" על פי אתר אוניברסיטת חיפה. השלם בהם מן הרשימה הנתונה את מילות הקישור החסרות.

לאחר ש-, כי, אך, למרות, אם

(1) בארכיון המיזם יש כ-500 קטעים מצולמים מ-15 שפות שונות _____ השאיפה היא להגדיל את מספרם הרבה יותר.

(2) _____ נאספו הקטעים, גילו החוקרים מסורות שהיו ידועות רק למעט אנשים.

(3) _____ נצליח לאסוף הרבה סיפורים, נוכל להגדיל את המידע על התרבויות היהודיות המפוארות.

(4) בני המשפחה היו צריכים לדעת בעבר כיצד להשתמש במכשיר צילום או הקלטה _____ לא היה להם טלפון נייד ובו אפשרות צילום או הקלטה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

19. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט הקף את הצורה המתאימה למשפט.

- (1) באזור יוון היו / הייתה / היה קבוצת דוברים קטנה של השפה היוונית־היהודית.
- (2) שינוי בשפות הדיבור הוא / הם / הן תהליך טבעי.
- (3) מגע בין העברית לשפות המקומיות היא / הוא / הם תופעה מוכרת בלשון העברית.
- (4) רצוי שלתושבי ישראל תהיה / יהיו / יהיה מידע על שפות בני משפחותיהם שעלו לארץ מארצות הגולה.

20. הוסף בקטע שלפניך את ה"א היידוע רק במקומות המתאימים לכך.

עם התפשטות _____ אסלאם נוצרה שפה _____ ערבית־יהודית, ומראשית _____ מאה _____ תשיעית היא הייתה לשפת היום־יום בקהילות בארצות _____ אסלאם. בשפה זו יש אלפי _____ טקסטים _____ כתובים. חכמי _____ יהדות ספרד בימי _____ ביניים כתבו _____ ספרים רבים בערבית־יהודית.

21. א. לפניך שני משפטים. בכל משפט, שבץ את המילה "אין" בצורה המתאימה למשפט.

(1) בקהילות דתיות חרדיות רבות בארצות הברית נפוצה שפת היידיש, והשפה העברית כמעט _____ נשמעת שם.

(2) רוב בני הדור השלישי _____ דוברים כיום את שפת הסבים והסבות.

ב. לפניך משפט בזמן הווה.

לשפת הלדינו אין שימוש רב בתקשורת יום־יומית.

כתוב את המשפט בזמן עתיד. שמור על משמעות המשפט.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשע"ט, מס' 11272

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"